

Motion till riksdagen 2009/10:Ub221

av Ameer Sachet (s)

En översyn av Sveriges historia

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en översyn av Sveriges historia bör initieras syftande till en bred allmän debatt om och en akademisk fördjupning i svensk historia.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en översyn av Sveriges historia ska ge tydliga bidrag till en utveckling av historieämnet i både grund- och gymnasieskolan.

Motivering

Demokratiutredningen var en större statlig utredning om demokratin i Sverige. Mellan 1997 och 2000 tog utredningen fram en stor mängd böcker och annat material i syfte att skapa underlag för den fortsatta dialogen om folkstyrets arbetsformer och arbetssätt. Flera böcker var forskarantologier med bred medverkan av akademiska forskare från olika discipliner och lärosäten. År 2000 kom slutrapporten ”En uthållig demokrati! Politik för folkstyret på 2000-talet” (SOU 2000:1). Demokratiutredningens forskningsantologier och debattböcker finns också på folkbiblioteken som ett kunskaps- och diskussionsunderlag för allmänheten, ett ”demokratibibliotek”.

Det finns ett stort intresse för historia i Sverige och historien är också viktig för att vi ska kunna förstå Sverige och formulera vår nationella identitet. Det är nu, mer än någonsin, viktigt att få en bred debatt om vad Sverige och ”det svenska” är och har varit.

En bred, kritisk och problematiserande debatt om den svenska historien skulle också förhindra att den kidnappas av trångsynta och nationalistiska intressen med en felaktig och förljugen historieskrivning. En översyn som läggs upp på liknande sätt som demokratiutredningen skulle därför fylla en viktig funktion. Olika forskare och historiedebattörer skulle ges tillfälle att

Fel! Okänt namn på

diskutera och analysera svensk historia ur olika aspekter. Genom böcker och seminarier kunde en bred debatt skapas och slutprodukten kunde bli någon form av "historiebibliotek" som skulle finnas på varje folk- och skolbibliotek. Översynen borde också ha i uppdrag att ge en kraftfull injektion till historieundervisningen i främst grund- och gymnasieskolan.

Jag vill också peka på några ämnesområden och företeelser för att tydliggöra vad jag menar med en kritisk och problematiserande bild av den svenska historien. Först och främst bör givetvis kvinnornas och de etniska minoriteternas del i den svenska historien få en större belysning än dessa traditionellt har haft i svensk historieundervisning.

Såväl enskilda kvinnors roll som kvinnornas roll som kollektiv i den politiska, kulturella, sociala och ekonomiska utvecklingen är svagt beskrivna och analyserade i traditionell svensk historia.

Märkesåret gör det värt att påpeka att 700 år av "svensk" historia faktisk är en gemensam svensk-finsk historia. Frågan är också om inte Sveriges historia bättre skulle förstås i ett nordiskt ljus eller i ljuset av makten över Östersjön. Under medeltiden utvecklades historien i Sverige-Norge-Danmark i stark interaktion länderna emellan och i interaktion med Nordtyskland. Den så kallade nya tiden handlar mycket om Danmark-Norge mot Sverige-Finland med utvecklingar runt Östersjön (inte minst i Baltikum).

Det tillhör också den svenska historieundervisningens märkligheter att den sällan beaktat att svenskarna i ett antal landskap inte blev en del av svensk historia förrän relativt sent. Skåne, Halland, Blekinge, Gotland, Bohuslän, Jämtland, Härjedalen samt Idre och Särna socknar har alla en egen historia. I huvudsak var de knutna till Danmark och Norge men de utgjorde också gränslandskap som tidvis var i Sveriges hand eller halvt om halvt oberoende. I princip kan Åland sägas ha varit mer "svenskt" än Gotland.

Norrlands, inte minst det inre Norrlands, historia är också en suddig fläck. Norra Sveriges ursprungsbefolkning, samerna, är frånvarande. I fråga om etniska och religiösa minoriteter kan även romer och judar nämnas.

Den officiella svenska historien är också starkt präglad av tendensiösa ställningstaganden för och emot ledande historiska gestalter (inte minst de svenska kungarna) och negativa omdömen om andra stater. Gustav Vasa är den store riksgrundaren som frälser Sverige undan dansken och påven. Katolikerna och katolicismen har en påtaglig skurkroll genom hela 1600-talet och ursäktar svenska anfallskrig och härjningar i Polen. Ryssland framställs som ett historiskt hot ända från Ivan den förskräcklige, vilket motiverar svensk expansion och olika krigsföretag österut. Det är intressant hur bilden av "ärkefienden" Danmark i den svenska historien blir försonande medan den negativa bilden av Ryssland kvarstår.

Det finns också brister i den officiella historieskrivningen när det gäller Sveriges del av den alleuropeiska historien. Från vikingatiden in i medeltiden var Sverige en del i en bredare nordeuropeisk historia med utgångspunkt i Nordsjön och Östersjön. Från trettioåriga kriget fram till Napoleonkrigen var vi i högsta grad en europeisk aktör och fram till revolutionen var vi starkt knutna till Frankrike och hade periodvis även goda kontakter med Turkiet. Vi

Fel! Okänt namn på

deltog också i globala ekonomiska företeelser som slavhandeln och handeln med Ostindien och Kina.

Avslutningsvis behöver också "nutidshistorien" genomlysas. Hur har migrationsströmmarna påverkat 1800-talets utvandring och 1900-talets invandring? Varför blev Sverige, trots statskyrka och starka väckelserörelser, ett av världens mest sekulära länder? Varför har kvinnofrigörelsen kommit längst i de nordiska länderna? Varför har Sverige hitintills förskonats från främlingsfientliga partier och rörelser, och har det något samband med att trettiotalsfascismen aldrig fick något fäste?

Om vi i Sverige lär oss förstå oss själva och vårt land bättre utifrån olika aspekter på "svensk" historia så kommer det att främja en "svenskhet" som är baserad på mångfald och tolerans.

Stockholm den 28 september 2009

Ameer Sachet (s)